

пред'явлений до платежу. Правила ст.38 УЗ встановлюють, що векселедержатель повинен пред'явити вексель до платежу у встановлені строки. Закон не встановлює, які юридичні наслідки наступають у випадку непред'явлення векселя до платежу. Якщо вексель не був пред'явлений до платежу у встановлені строки, пред'явлення його до платежу в інші строки втрачає свою актуальність і юридичну значимість. Як показує практика, встановити місцезнаходження векседавця простого векселя або акцептанта проблематично і, як правило, вказані боржники створюють перешкоди в фіксації факту пред'явлення до платежу векселя.

Окрім вищевказаного, можливість звернення з позовом без пред'явлення до платежу можна припустити з наступних міркувань. Вексель - безумовне абстрактне грошове зобов'язання, в силу якого векседавець (акцептант) зобов'язується заплатити певну грошову суму при настанні конкретного строку. Строк виконання вексельного зобов'язання наступив, але воно не виконано, що дає право векселедержателю звернутися з позовом до векседавця в простому векселі і акцептанта, оскільки останні несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями у всіх випадках як основні вексельні боржники, що неодноразово відзначалося судовою практикою.

Таким чином, можна зробити висновок, що єдиною і безумовною підставою для звернення з позовом, відповідно до п.1 ст.43 УЗ, проти векседавця і акцептанта є невчинення платежу по векселю при настанні строку платежу.

При цьому, пред'явлений вексель до платежу чи не пред'явлений, суттєвої юридичної ролі не відіграє.

Однією з важливих проблем, що виникають у вексельному обігу, є процес пред'явлення векселя до акцепту і платежу. У відповідності із ст.24 УЗ, держатель не зобов'язаний передавати платнику вексель, пред'явлений до платежу. Звідси випливає, що ризик, пов'язаний з втратою векселя чи з іншою подією (наприклад, через недобросовісність самого платника), повністю лежить на векселедержателі, який у випадку відсутності самого документу не може реалізувати свої права за векселем і може втратити право вимоги за векселем.

В УЗ немає будь-яких норм, що регулюють пред'явлення векселя до акцепту, хоча на практиці можуть виникати ситуації, коли платник стверджує, що вексель не був пред'явлений до оплати, а векселедержатель, навпаки, буде доводити, що він звертався з вимогою до платника про вчинення платежу по векселю, а не може подати письмових доказів своїх дій.

Відповідно до ст.38 УЗ, держатель векселя повинен пред'явити вексель до платежу. Як вже відзначалось, в жодному нормативно-правовому акті, що регулює питання вексельного права, поняття "пред'являти" не розкривається.

У словниках подається наступне значення цього слова:

- 1) показувати, надати підтвердження чого-небудь;
- 2) заявити про що-небудь, вимагаючи задоволення, пояснення¹.

Виходячи з цього, можна однозначно тлумачити, що під пред'явленням векселя до платежу розуміються дії векселедержателя, в процесі яких він повинен показати (а не передати) вексель платнику в підтвердження того, що він є законним власником векселя, а також може заявити в будь-якій формі, в тому числі і в усній, вимагаючи оплати векселя. Крім того, ст.46 УЗ вказує, що доказування недотримання строків, в тому числі строків пред'явлення, лежить на тому, хто посилається на цю обставину в спорі з векселедержателем.

Тому, на мою думку, висновок Л.А.Новосолової про те, що векселедержатель не зобов'язаний надавати докази своєчасності пред'явлення векселя до платежу. Дотримання ним цих строків презюмується, поки не буде доведено протилежне, і, безумовно, це твердження є правильним.

Але разом з тим, для вирішення цього недостатньо: зокрема, слід конкретизувати сам процес пред'явлення до платежу векселів.

Література

1. Уніфікований закон, запроваджений Женевською конвенцією 7 жовтня 1930 р.
2. Рукавишнікова И.В. Вексель как объект гражданских правоотношений.- М.: ЮрИнфоР, 2000.
3. Вексельное обращение: теория и практика / Под общ. ред. А.Б.Авакова.- Харьков: Фолио, 2000.
4. Бервено С.Н., Яроцкий В.Л. Правовое регулирование вексельного обращения в Украине.- Харьков: Право, 2001.

¹ Російсько-український словник наукової термінології: Суспільні науки / Й.Ф.Андерш, С.А.Воробйова, М.В.Кравченко та ін. - К.: Наукова думка, 1994.- С.378; Русский словарь / АН СССР.- М., 1985.- С.683.

А.Зелінський,
студент 5 курсу юридичного факультету
Хмельницького інституту регіонального
управління та права

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ПРИРОДА ДОГОВОРУ НА НАДАННЯ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

Закріплене в ч. 1 статті 49 Конституції України право на медичну допомогу є особистим немайновим правом фізичних осіб, що забезпечує їх фізичне існування.

Реалізація даного права опосередковується вступом у відповідні правовідносини. Відносини з приводу надання медичної допомоги характеризуються специфічними рисами та особливостями, основними з яких є підстави виникнення й правовий статус суб'єктів даних правовідносин. У зв'язку з чим правовідносини з надання медичних послуг можна розділити на *публічно-правові та приватноправові*.

Публічно-правові відносини виникають з прямої вказівки закону (наприклад: пп. 15, 24 ч.1 ст. 10 Закону України "Про міліцію", ч. 4 ст. 18 Закону України "Про пожежну безпеку", ч.2 ст. 30 Закону України "Основи законодавства України про охорону здоров'я"), носять характер підпорядкування одного суб'єкта іншому (пацієнта - лікарю) і є реалізацією публічної функції по охороні здоров'я населення держави.

Сферу *приватноправових* складають всі інші правовідносини, яким притаманні ознаки цивільних правовідносин, такі як:

- самостійність та незалежність суб'єктів;
- юридична рівність суб'єктів;
- диспозитивність у регулюванні таких відносин.

Під поняттям "**медична допомога**" слід розуміти комплекс заходів медико-соціального характеру, що включає профілактичну, лікувальну, діагностичну, реабілітаційну, протезно-ортопедичну і зубопротезну допомогу, а також догляд та обслуговування дітей, хворих, непрацездатних та інвалідів.

Надання кожного виду допомоги може бути врегульовано нормами цивільного права, що регулюють зобов'язання підрядного типу або зобов'язання про надання послуг.

Розмежування цих видів зобов'язань проводиться виходячи з того, що є результатом. В зобов'язаннях підрядного типу результат в уречевленій формі (створення індивідуально-визначених речей), в другому виді зобов'язань – немає уречевленої форми та споживається в момент надання послуги. Послуги носять нематеріальний характер і пов'язані з особою виконавця договору.

Для виокремлення тих послуг, що входять до зобов'язань підрядного типу, від тих, що входять до зобов'язань про надання послуг, необхідно навести їх дефініції.

Профілактика – система гігієнічних та медичних заходів, направлених на забезпечення високого рівня здоров'я й попередження хвороб.

Термін **терапія** (від грецького *therapeia* - лікування) в сучасній медицині вживається в двох значеннях, одне з яких означає так звані консервативні методи лікування, яке співіснує з поняттям "терапія" з первинним змістом, який є більш ширшим і означає лікування взагалі.

Діагностика (обстеження) – комплекс досліджень, що проводяться цілеспрямовано для виявлення індивідуальних особливостей особи, встановлення діагнозу, підбору раціонального лікування, спостереження за процесом протікання хвороби, визначення прогнозу.

Реабілітація в медицині – комплекс медичних, педагогічних, професійних та юридичних заходів, направлених на відновлення (або компенсацію) порушених функцій організму та працездатності хворих, інвалідів. Медичні заходи (медична реабілітація), лікувальні заходи, направлені на відновлення здоров'я.

Протезно-ортопедичну і зубопротезну допомогу об'єднує такий вид допомоги, як протезування. Протезування – вид лікувальної допомоги, що забезпечує хворих, інвалідів різноманітними протезами та ортопедичними виробами як для заповнення анатомічних дефектів (на останньому етапі медико-соціальної реабілітації), так і з лікувальною метою (на етапах відновлювального лікування).

Поєднання в одному договорі кількох видів медичних послуг є договором на **медичне обслуговування**, тому догляд та обслуговування дітей, хворих, непрацездатних та інвалідів є договором на медичне обслуговування.

З переліку допомог лише протезування має уречевлений результат, що дає нам підстави констатувати віднесення протезно-ортопедичної та зубопротезної допомоги до зобов'язань підрядного типу, а всі інші – до зобов'язань про надання послуг.

Даний договір слід також відмежовувати від договору про надання ритуальних послуг. Договір про надання медичних послуг спрямований на надання послуг, які задовольняють потребу в охороні здоров'я, лікуванні, тобто підтриманні, відновленні здоров'я, в той час, як ритуальні послуги надаються з метою поховання фізичної особи, яка померла.

Договір про надання медичних послуг є консенсуальним, двостороннім (сторонами є замовник та виконавець), може бути оплатним чи безоплатним. Проект Цивільного кодексу України відносить його до публічних договорів, але такий висновок випливає з аналізу діючого законодавства (Закону України "Основи законодавства України про охорону здоров'я"). Спеціально правового регулювання щодо форми договору немає. Практика свідчить, що вона є як усна, так і письмова.

Отже, підсумовуючи вищевикладене, можемо дати визначення такого договору.

Договір про надання медичних послуг – це договір, за яким одна сторона (виконавець) зобов'язується за завданням іншої сторони надати послугу профілактичного, лікувального, діагностичного, реабілітаційного характеру, а замовник зобов'язується прийняти й оплатити зазначену послугу.

Л. Ігнатюк,
*аспірантка Львівського національного
університету
імені Івана Франка*

ОСОБЛИВОСТІ СТРАХУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ

В умовах подальшого розгортання і розвитку ринкових відносин у нашій країні, роль і значення страхування для національної економіки загалом та окремих її галузей важко переоцінити. Страхування як особливий вид цивільно-правових відносин покликане виконувати певні функції, серед яких доцільно виділити його інвестиційне та захисне призначення. Суть першого полягає у тому, що страхування виступає механізмом, який забезпечує інвестування страховиком коштів страхувальника, переданих йому як оплату за надання страхових послуг. Участь страховиків в інвестиційному процесі на цьому не вичерпується. З огляду на захисну функцію страхування, страховики покликані здійснювати також матеріально-фінансовий захист страхувальників від майнових збитків, яких вони можуть зазнати у процесі здійснення ними інвестиційної діяльності внаслідок настання страхових випадків. Мова йде про страхування інвестиційних ризиків.

У науковій літературі досить мало уваги приділялось страхуванню інвестиційних ризиків. Традиційно його відносили до сфери майнового страхування, оскільки в рамках останнього проводилось страхування кредитів, страхування інвестицій, страхування фінансових ризиків, які можуть розглядатись і в якості інвестиційних ризиків, адже виникають і в інвестиційній діяльності. Із такою позицією не можна погодитись, оскільки страхування інвестиційних ризиків, на нашу думку, поєднує у собі елементи майнового страхування та страхування відповідальності. Наперед відзначимо, що в теорії страхового права не існує єдності думок щодо місця страхування відповідальності у системі страхування. В одному випадку його об'єднують із майновим страхуванням і розглядають як один із його видів, в іншому – виділяють у самостійну галузь страхування.

Остання точка зору видається нам правильною. Не зважаючи на те, що і в страхуванні відповідальності, і в майновому страхуванні наслідки страхової події завжди відбиваються на майновій сфері страхувальника, все ж не можна говорити про єдину природу цих видів страхового захисту. Страхування відповідальності має суттєві ознаки, які не враховані у рамках традиційного майнового страхування. Насамперед, відмінність полягає у тому, що при майновому страхуванні предметом страхового інтересу страхувальника завжди виступають певні майнові цінності, які можна оцінити; а при страхуванні відповідальності страхувальника об'єктом страхової охорони може бути як окреме майнове благо, так і добробут страхувальника в цілому, тобто страхову суму не завжди можна визначити при укладанні страхового договору. Зрештою на існування двох відмінних галузей страхування вказано і в страховому законодавстві. У ст.4 Закону України "Про страхування" вказані об'єкти та види страхування. Згідно зазначеної норми в Україні надається три види страхового захисту: особисте страхування, майнове страхування та страхування відповідальності. Особливістю ж страхування інвестиційних ризиків є